

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆ ԵՒ ՄԱՔՍԱԿՈՐԸ

«Աղօթել Աստուծոյ հոգւով եւ նշարտութեամբ»
(Յվի. Դ. 24)

Ա.

Այսօր հինգերորդ կիրակին է Յիսնակաց:

Հին ժամանակներ այս Յիսնակաց շրջանին, Մեծի Պահոց պէս, հաւատացեալները պահէ կը բռնէին, բայց այժմ դադրած է այս հին աւանդութիւնը: Միայն աղօթով եւ հոգեւոր պատրաստութեամբ կը բաւարարուին: Յիսնակաց շրջանը կը բաղկանայ վեց կիրակիներէ եւ իւրաքանչիւր կիրակին ունի ապաշխարութեան համար Աւետարանէն քաղուած առակի պատմութիւններ, ինչպէս Մեծի Պահոց իւրաքանչիւր կիրակին:

Ա. կիրակի Յիսնակաց.- «Ագահ Մեծահարուստին Առակը» (Ղկս. ԺԳ. 18-21)

Բ. կիրակի «Անպտուղ Թզենիի Առակը» (Ղկս. ԺԳ. 1-9)

Գ. կիրակի «Կոչումն էի Առակը» (Ղկս. ԺԳ. 15-24)

Դ. կիրակի «Պարտականութեան Առակը» (Ղկս. ԺԷ. 1-10)

Ե. կիրակի «Փարիսեցիի եւ Մաքսաւորի Առակը» (Ղկս. ԺԸ. 9-14)

Զ. կիրակի «Գալստեան կիրակի» (Ղկս. ԻԲ. 24-30)

Այսօրուան մեր քաղաքի նիւթը պիտի ըլլայ Փարիսեցիի եւ Մաքսաւորի առակը:

Բ.

Մեր Տէրը Յիսուս այս առակը պատմեց երբ տեսաւ թէ՛ ինչպէս կարգ մը անձեր իրենք գիրենք արդար համարելով՝ ուրիշներ կ'անարգէին:

Երկու հոգի տաճար ելան աղօթելու, մէկը՝ Փարիսեցի եւ միւսը՝ Մաքսաւոր: Փարիսեցին ռոտի կեցած՝ առանձին այս աղօթքը կ'ընէր. «Աստուած իմ, շնորհակալ եմ քեզի, որովհետեւ ես ուրիշ մարդոց նման՝ յափշտակող (զող), անիրաւ, շնացող չեմ. ոչ ալ այս Մաքսաւորին պէս: Այլ շարաքը երկու անգամ ծոմ կը պահեմ եւ բոլոր ստացուածներուս տասանորդը կու տամ:

Իսկ Մաքսաւորը հեռուն կեցած՝ նոյնիսկ չէր համարձակեր իր աչքերը երկինք բարձրացնել, այլ իր կուրծքը ծնծելով՝ կ'աղօթէր. «Աստուած, քաւէ զիս, մեղաւորս»: Յիսուս կ'ըսէ. «Ասիկա իր տունը իջաւ աւելորդ արդարացած քան՝ միւսը (Փարիսեցին): Վասն զի ով որ ինքզինք բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի, իսկ ով որ խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ»: (Ղկս. ԺԸ. 9-14):

Գ.

Այս առակին մէջ կան երկու հակառակ ոգի ունեցող անձեր- որոնք միշտ գտնուած են ամէն դարու մէջ եւ ամէն ժամանակ - որոնք կը ներկայացնեն հպարտութիւնը եւ խոնարհութիւնը: Հպարտութիւնը գիտենք որ մահացու մեղքերէն մին է: Հպարտ մարդը միշտ արհամարհանք ունի ուրիշներու հանդէպ. որովհետեւ հպարտութիւնը եւ արհամարհանք զոյգ կ'ընթանան:

Նմանապէս՝ խոնարհութիւնը եւ սէրը:

Առաջինը՝ Փարիսեցին է, որուն անունը երրայական փարաշ բառէն կու գայ, որ կը նշանակէ զատուած կամ

բաժնուած: Այս կրօնական աղանդը ծագում առած էր, հրէից մէջ Բաբելոնի գերութենէն յետոյ: Սկիզբները իրենց կենցաղը լաւ էր, բարձր կեանք մը կ'ապրէին: Ինչպէս գիտեմք, Պօղոս Առաքեալ ալ Փարիսեցի ընտանիքի մէջ ծնած էր եւ ինքն ալ՝ Փարիսեցի:

Բայց հետագային փարիսեցի անունը սկսաւ հոմանիշ դառնալ կեդ՝ ծաւորութեան, հպարտութեան. «Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր փարիսեցիներ», «օձեր, իժերու ծնունդներ» (Մտք. ԻԳ. 18, 23):

Իսկ երկրորդը՝ Մաքսաւորը: Այս մաքսաւորները կը զբաղէին հարկահաւաքութեամբ: Հրեաները անոնցմէ չէին ախորժեր, որովհետեւ անոնք տուրք կը հաւաքէին հռովմէական կառավարութեան հաշւոյն: Վարք ու բարեւոյ ինկած դասակարգ մը կը համարուէին մաքսաւորները՝ իբր գող եւ անգութ անձեր: Այսպէս՝ մաքսաւոր բառը մեղաւոր բառին հոմանիշը դարձաւ Հրէից մօտ:

Մակերեսային ձեւով, ճիշդ կը կարծուի, սակայն պիտի տեսնենք որ խորքին մէջ, ճիշդ հակառակը կ'ապացուցանէ, *paradox* մըն է:

Մատթէոս Աւետարանիչն ալ մաքսաւոր մըն էր. սակայն երբ Յիսուս զինք կանչեց՝ ան ալ ամէն ինչքը թողոյց եւ ելաւ գնաց անոր ետեւէն (Ղկա. Ե. 28):

Դ.

Տաճարը ելլել

Առակի պատմութիւնը կը սկսի այսպէս. երկու մարդիկ Տաճար ելան աղօթելու: Նախ պէտք է հասկնանք թէ Սբ. Գրոց մէջ գործածուած ամէն բառ իր սովորական իմաստէն զատ՝ ունի նաեւ այլաբանական (*allegorique*) իմաստը: Նամանաւոր առակներու մէջ գործածուած պարագայիք: Աւետարանիչը կ'ըսէ. Տաճար ելան, եւ ոչ թէ՝ գացին, որ նոյն իմաստը եւ նշանակութիւնը կու տայ, անշուշտ: Այստեղ ելլել բառը

ուրիշ իմաստ մը կը թելադրէ մեզի. թէ՛ անոնք բարձրեալ Աստուծոյ տունը ելան: Երբ մարդ մը բարձր տեղ մը, կամ լեռ մը ելած ըլլայ՝ ֆիզիկապէս եւ հոգեպէս տարբեր կը զգայ ինչզինք. շուկայի հասարակութենէն, ճղճիմ միջակայն հաշիւներէն բարձրացած հոգիով՝ ինչզինք փոքրութիւն մը կը նկատէ ընդարձակ բնութեան մէջ, իսկ Աստուծոյ ներկայութեան՝ ոչնչութիւն մը: Այսպէս, ազնիւ հոգիով ամէն իրերը լաւ եւ գեղեցիկ կը տեսնէ: Մաքսաւորն ալ նոյն զգացումները ունեցաւ. ապացոյց՝ նախ զգաց որ ինք մեղաւոր մէկն է, եւ թէ քանի քանի անգամներ անիրաւութեան, գողութեան գործեր կատարած է, որով Աստուծոյ դէմ մեղանշած՝ Բարձրեալին շնորհիքն անարժան մէկն է: Մանաւանդ որ Աստուած բազում ողորմ է եւ՝ երկայնամիտ. եւ մանաւանդ մեղաւորին դատապարտութիւնը չուզեր երբեք. այլ անոր ապաշխարութեան եւ զղջումին կը սպասէ:

Նմանապէս, Զաւէոս մեծահարուստ մաքսապետ մըն էր, եւ կ'ուզէր տեսնել Յիսուսը: Կարճահասակ ըլլալով՝ ժանտաքեցնիի ծառին վրայ ելաւ եւ տեսաւ Յիսուսը: Զաւէոսին ուրախութիւնը քառապատկուեցաւ երբ Յիսուս փափաքեցաւ իր տունը իջեւանիլ: Զաւէոս մեծ ուրախութեամբ հիւրասիրեց զինք: Ան գերերջանիկ անձը եղած էր, որովհետեւ Տիրոջ ներկայութիւնը եւ օրհնութիւնը կը վայելէր իր տան մէջ: Դրամական հաշիւներէ եւ նիւթապաշտութենէն վեր բարձրանալով՝ վեհանձն դարձած էր այլեւս: Այսպէս, ասպետական ոգիով ըսաւ, Յիսուսի. «Տէր ահա իմ ունեցածիս կէսը կը բաժնեմ աղէատներուն, եւ եթէ զրպարտութեամբ մէկուն զրկանք ըրած եմ՝ չորեքպատիկը կը հատուցանեմ անոր»:

«Յիսուս Մաքսապետին մեղքերը ներելով՝ ըսաւ անոր. Այսօր այս տանը

փրկութիւն եղաւ, քանզի ասիկա ալ Արքահամի որդի է» (Ղկս. ԺԺ. 2-9):
ե.

Այս առակը լսելով՝ կրնայինք մտածել թէ՝ Աստուած գոհ կրնար մնալ օրինապահ Փարիսեցիէն, իսկ գող, անիրաւ եւ մեղաւոր Մաքսաւորէն երես պիտի դարձնէր:

Բայց ոչ, այդպէս չեղաւ, ճիշդ հակառակը Յիսուս եզրակացուց. Աստուծոյ առջեւ Մաքսաւորը արդարացաւ, թողութեան արժանանալով՝ Տաճարէն իջաւ մեղքերը ներուած եւ հոգեպէս սրբուած: Արդարեւ, Մաքսաւորին աղօթքը ընդունելի եղաւ, որովհետեւ իր գղջումը խոնարհութեամբ էր, իսկ իր աղօթքը՝ ճշմարտութեամբ իր մեղքերու թողութեան համար: Եւ յոյս եւ վստահութիւն ունէր աստուածային ողորմութեան եւ փառութեան համար:
2.

Մեր Տէրն ալ, մատնութեան գիշերը, Գեթսեմանիի մէջ, սաստիկ նեղութեան մէջ ըլլալով՝ աւելի շերմեռանդութեամբ աղօթք կ'ընէր (Ղկս. ԻԲ. 43):

Որովհետեւ Աստուած հոգի է. հոգիով եւ ճշմարտութեամբ երկրպագութիւն ընել եւ աղօթել պէտք է (Յվհ. Դ. 24):

Սնապարծ եւ օրինապահ Փարիսեցին նոր մեղքի տէր եղաւ եւ աւելի մեղաւոր՝ Տաճարէն մեկնեցաւ: Որովհետեւ ինք «Ինչ չափով որ չափեց՝ նոյն չափով չափուեցաւ» (Մրկ. Դ. 24): Յիսուս Լեւրան Քարոզին մէջ արդէն ըսաւ. «Եթէ ձեր արդարութիւնը չգերազանցէ փարիսեցիներունը, երբեք պիտի չմտնէք երկինքի թագաւորութիւնը (Մտք. Ե. 20):

Այս առակին բարոյական սկզբունքն էր եւ նպատակը միայն աղօթքի համար յատուկ չէ, այլ կեանքի մէջ, մեր

ամէն խօսքի, խորհուրդի եւ գործերու վրայ կը մեկնաբանուի:

Ուստի, ո՛վ որ սնափառութեամբ ինքզինք կը բարձրացնէ, Աստուծոյ ճշմարտութենէն վար կ'իյնայ, կը ցածնայ եւ կը ստորմանայ. իսկ ով որ անկեղծ հեզութեամբ ինքզինք կը խոնարհեցնէ, անիկա Աստուծոյ գթութեան կ'արժանանայ, եւ իրաւամբ կը բարձրանայ Աստուծոմով:

է.

Կ'աւարտենք Սր. Ներսէս Շնորհալի Հայրապետին շատ սիրուած աղօթքով.

«Ամենայնում Տէր,

«Դիւր պահապան աչքերուս՝ Քու սուրբ երկիւղդ (վախդ),

«Որպէս զի չնայիմ լիրբ եւ անամօթ նայուածիմով.

«Եւ ականջներուս՝ որպէս զի չարութեան խօսքերէն չախորժիմ,

«Եւ բերանիս՝ որպէս զի սուտ չխօսիմ,

«Եւ սրտիս՝ որպէս զի չարութիւն չխորհիմ,

«Եւ ռոտներուս՝ որպէս զի անօրէնութեան ճանապարհէն չջայեմ,

«Այլ ուղղէ ասոնց շարժումը,

«Որպէս զի ընթանան ըստ պատուէրներուդ, ամէն բանի մէջ:

Եւ ողորմէ քու արարածներուդ

«Եւ ինծի՝ բազմամեղիս. Ամէն:

(«Հաւատով Խոստովանիմ») 9րդ տունը)

ՎԱԶԷ Մ. ՎՐԴ. ԻԳՆԱՏԻՈՍԵԱՆ

ՄԱՆՕԹ.- Եթէ բաղդասեպու ըլլանք Յիսնակաց Երջանը եւ Մեծի Պահօց վեց Կիրակիները, պիտի տեսնենք որ անունները կը փոխուին Կիրակիներուն, սակայն սպաշխարութեան նոյն ոգին կը տիրէ: Ինչպէս՝ Մեծ Պահք «Աւագ Եարաբը» ունի, Յիսնակացն ալ՝ «Աւագ Տօները»: Աստի՛ ալ ցոյց կու տան թէ՛ հիմ ատենները բարեպաշտները պահով եւ աղօթով կը պարագաստուէին Ս. Մենդեան Տօնին: Թերեւս ասոր համար, մեր Այնթապցիները կ'ըսեն. Պզտիկ Զատիկ՝ Մենդեան համար, իսկ Մեծ Զատիկ՝ Թարութեան Տօնին: